

О Л Е Н А.

Казка.

Музика різко від уха заграў, а бабто загудѣў, то в лад вибиваючи моторні дѣвчята аж піднимаў, а хоть ноги потомлені до круглого рвали-ся танка; гарні хлопцѣ в підкови до складу кресали, позираючи радосно кождий по своїй дѣвчинѣ; сваненьки з молодцями стиснувши-ся в кутку коло притѣчка хочь дрібненько но чястенько витрясали крупник из чарочки, недбаючи, собѣ радиеньки, на старих своїх доўговусих господарів на другім боцѣ в кутѣ коло скринѣ спорою мѣрою попиваючих. Було то весѣлечко. —

Гей, хлопцѣ, чи спите! щосте-ся позабували? кликнуў гожий дружбитонька з великою шоўком шитою хусткою у бочка, досадним голосом, дѣвчята радіби гопцювали, а в вас якби душѣ нестало; махнуў шяпкою вѣнцем барвѣнковим стрійною, погладив чорненькій хоть невеличкій вус,

розгорнуў волосѣчко у чола, глянуў по
дѣвчятах, винѣс одну з калинового луга,
напретиў музицѣ „або грай або гроші від-
дай, моргнуў на Юрця, и станули до шпар-
кого козачка.

Хоть з дерева листь упаў,
Морій половѣ,
Весѣлечко господь даў
Радо нам ся дѣе!

Юрцьо.

Хоть на дворѣ ніч темна
Гей, темна ночонька
В нас свѣтличенька ясна
Красні дѣвчятонька.

Дружба.

Сокіл в бѣлий двір влетѣў
К чорнон галоньцѣ.
Княжиненько наш приспѣў
К русій дѣвчиноньцѣ.

Юрцьо.

Нуте! жвавѣ хлопаки,
Ледѣники горні,
Витинайте гопаки
Хлопчята моторні.

Ба й свахи не дармовали, бо и їм не йно що всїм разом сагати коровай, ще и потаньцювати конче, шоб ся коровай вдаў красен, та ясным сонцем на столї засияў, тай добру долю принїс; а Олена пишна княгиня, як русалочка гарна ще раз, вїнком барвїнковим золото-зеленим стрїйна, їх веселїй придивляла-сь охотї, та чясто в лехкїй коломийцї розковану русу косу на легкїй кругом пускала вїтер. —

Багь! и наш вдалиї Василько приспїў дарити нашу княгиню; хоть о пїзнїй вечерї, но стане він за тее зо своїми красними спїваночками. „Що-сь ти нам сумний, тай сам; кажи, може яка лиха пригода!“.. Приступиў и старий батенько, сивий голу-бонько, та принїс спорий кухоль горїлки с медом: „Но, жвавий Козаче! бодай здоров буў!“ надпиў и подаў ему — „вїдаў утомиў-єсь-ся, покрїпи сили.“ —

Вїдобраў подяковаў, поставиў, втер лице, — тай стаў промовляти: „Вертаю из Дубровничь, булисмо у дворї, просити Пана Старостича на вїсїле — він бачимо не дуже нам рад буў, схнюриў-ся, люто по нас глянуў, відвернуў-ся; но небавком знова промовиў солодко, вложиў Семенькови кїлька таларцїв ясных в жменю, обїцяу прийти, тай відправиў але видко було по ним якую-сь нерадість. — Не встиглисмо

відойти може на двацять кроків — „Семеньку!“ кликнуў, відчинивши оконце. — Семенько як стояў поскочиў ид дворови, „скакай, казаў менѣ, домѣ, я духом приспѣю.“ —

Уже зступаў-ем к долині, маў-ем скрутити по за високу могилу Татарскую, оглянуўши-ся назад себе, взрѣў-ем, сила при вечерній мрацѣ доглянути лѣзя було, Семенька; спізнаў-ем го по легких ногах, спускати ся високом ко старому крутому шляхови, що то о ним так много старі повѣдають люди. — Куду ему шля, не знаю и не вгадаю; що-сь то лихого буде, лисиця мя перебѣгла, та й ворон на хрестѣ сѣм раз закракаў. — Але док житя ми стане не забуду того Козака з бандуркою и густокрутою бородою, котрою дакуда сивий кудаў-ся волос, як верг на мене чорним соколим оком, якби гранею мя обси-паў; — він тогди саме, колисмо ступили на поріг свѣтлицѣ у дворѣ кінчиў спѣванку тими словами:

— — — — з татарской неволи
Конець моєй пѣсни, конець и недоли. —

*

Сонце спочило — смеркло-ся — тиха
літьма насѣла тихі та ускі звори, вѣтер

буйний осѣбний метау хмарами від верха до верха, и гнау споловѣлим листьом з гір в темні роздоли, то знов під круту стремени, скриплячи голими гѣлями відвѣчної дубини мовь величаючи ся своєю лютостію, а ругаючи-сь з їх недуги; звѣрь шелепотѣу чагарами за жиром, чясами воук голодом пертий дивими завиу голосами, перѣсті опеки, закляті над безвѣстями стояти, здавали-ся при настиглій нічній мрацѣ проживати, та своѣ мѣняти становища, проходячи-ся мовь нічні мари, — бо як то кажут „у страха великі очи. Смѣло ступау відважний Семен по круглім грехотѣ, и по розметаних костьох, переступау колоди підносячи високо ноги, и з притиска їх ставляу, щоб го яка мара не підбила; чорна пѣтьма го за очи хватала, скоро взрѣу тумани по корчьох, волосє му горою ся звело, кров ся стинала, а страх за серце якби мертвець зимною ймау рукою, а не лзя казати, щоб не мау відвачи, бо ся не раз добре довело, — але з маленька чувау о заклятих дѣвицях, о скамѣнѣлих лицарях о недоступлених прозмиѣ райских птицях — то о однооких Татарях, людоѣдах, великанах, и о многих инчих лихих духах; — а скоро то всьо стало на умѣ ройом (а час, ніч темна, и мѣстце, гори дебри и чагари по тому були)

то тогди и найсмѣльшому трусом ставати, — а Семен посмѣховуючий-ся на зазір воу-ка або медведя, при найменшім лопотѣ застигау, бо то вѣдау з лихим не с пирогами. —

Замаячѣло в далечинѣ гий ватроу широко розложеною; було то єму, що жень-чикам в жаркім лѣтѣ вѣтрец холодненький — вдивиу-ся в ню цѣлою душею, а радість в его души калиною зацвила-и втихомириу-ся дух его, як природа по шайній тучі, и зрадовало-ся серце в ним вельми як колиби ясне лице своєї Олени взрѣу..... Затрѣщѣло корчами по сухим ломачю, та-й го переймало — скамѣиу — заголосило:

„з татарской неволи

Конец моїй пѣсни конец и недоли, — прожиу, бо спізнау Данилка, що го у дворѣ видѣу, що то так дико и люто як розбишака виглядау, що то на обѣцянку Пана бути на весѣлю, к стѣи по бѣсовски ся усмѣхнуу. — Утѣшиу-ся видячи его, а зрадувау-ся більше скоро учуу: „Одна нам дорога,“ стис го за руку и побратали-сь и разом в двійнѣ ступали кремѣчятою стежкою під круту гору к високій ватрѣ. —

Підойшли на мѣстце. Семенько взрѣвши из за дуба кільканайцять бородачів при широко росложеним огни, нагануу си дванайцять розбійників в казцѣ що вѣсѣльця

відрѣзали и пекли на рожни, наляк-ся, спиниў-ся, анѣ кроком наперед, и маў-ся вертати. „Не страхай-ся,“ промовиў Данилко, „не такий дѣдько страшний як го малюют — приступи, таѣ ти хрестянин не враг, не бисурман, лише бѣдний селянин. —

„Мабуть наш жвавий Бандуриста Данилко, озвало-ся кѣлька грубих голосѣв, несе він нам що-сь потѣшного; для него нема нѣ ворот, нѣ зелѣзних дверей“ — и поскочили в сторону, відкѣль голос йшоў, привели обох згорнули-ся к Данилови всѣ питаючи яким свѣтом довершити їм гадку, бо Данилко николи на дармо не трудиў-ся — а радуючим-ся тамтим около Данилка, и попиваючи могорич на будущу добру справу, Семенько сумуваў присматруючи-сь, тотим дивоглядам з укуса, то ручницям, то ясним топірцям стремлячим докола курища, то барильцѣ з горѣўкою; однакож чястѣйше поглядаў в чорний лѣс, чи не явит-ся яка стара стежка, вточи и спасти-ся. — Але нагануў си его побратим Данилко свого товариша, приступиў диему с кухльом: „Бодай здоров буў! тиси нам знадобишь, не сумуй, зрадуєшь-ся нинѣ а с тобою многі твоѣх сусѣд — пий на погибель врагам, так чинимо всѣ, так чинит и наш ватажко — От бачь! и він иде, пий,

а втїшит-ся тобою.“ Але Семени недосоли було, взрївши его, и мало що кухля не ўпустиў — бо такого нї видау нї слихаў, нї видумати мїг. — Стануў Медведюк під небесною чорногорою, барки его у Бескидах камїнь, дуб, его правиця, брови его як двї чорні хмари, а очи его з під тих хмар двї моїнї, а борода его ніч темна осїна, а голос его грїм серед лїта, а ступиў ногою земля стогнала, верг-ся на врага буй-туром валиў. — „Мовь, як-есь ся справиў.“ —

„Вїдомо, думка Українска и стїну перебе“ озваў ся Данилко, — „бандуристою вїшоў-єм у замок. Старец Дмитро (так го там зовут) шо мя впустиў, заглянуўши в мене бандурку, просиў мя насильно, абши єму заграў та заспїваў — заспїваў-єм єму вїдому пїсеньку о Татарех кїнчивши святим Николаєм, а заспїваў-єм єму до серця, и полюбиў мя вельми, побратались-мо-ся, и завїў-мя свтлицї замковой, хвалячи перед Паном бандурку мою и мої думки, а я рад тому буў. Доспївуючи пїсню взрїў-єм входячих того-тут молодця з другим, и просили Пана на вїсїля, обїцяў-ся лиш видко бїло, якуюсь лиху гадку точиў в своїй головї, („неўдась вражий сину“ думаў-єм собї) відспїваў-єм — взяў таляра, тай пїйшоў, и зустрїў-єм старого Дмитра

ждаючого мене під дверми. Проходили-смося по обійстю замковім, старий своє, а я своє; він щось там билиниў о Татарах, а я тимчасом придивляємся; — від горбка стїна найнижча, „тамтуда, казаў старий, наш Степанко не раз бїгаў на вечерицї, а вертаў як кури другим опадом запїли.“ — „Ваш Пан, мовлю до него, вибираєся на вїсїле.“ — „Правда до Семена, казаў конїсїдлати, и що найжваві хлопцї в цїлїм замку с собою бере, що-сь він на гадцї має ... він чясами дурїє... а може, може лише погуляти. — Не жаль бо то и погуляти на таким весїлечку, дївчат як звїзд на небї, а всї красні; а найкрасча Олена сама молода, як сам мовляў; лице в неї як соненько ранком, а очи як зірнички перед досвїтом, голосочок як звіночок, а ноги вїтрец легонькій, а руки спїжок бїленький, а сама як—як—гарная ланя. — Ту старому язик по кутках бїгаў, закуку рїчиўся и здаваўся молодїти.“ — — „Годї! не теряймо чясу, не нам о тїм бесїдувати, озваўся силїний ватажок, „на конї! — Ванько с шестома у замок, забори що нам ся здасть, а що не возьмешь разом з замком най огнем сяде! не много там труду буде, однакож доведеться якяк справишь. — А ти Семене поведешь нас на вїсїля, потанцьуюєм з грабителями вражими синами. —

Розб'їгли-ся в'їтром по байракак за
кіньми; огонь погас — грань меркотїла —
курище ся лишило — втихомирило-ся.

* * *

*

„Через густу враз дубину

Соколами молодцѣ,

„Ой заплачешь вражий сину

Як взришь ясні топірцѣ!“

загремѣло в далечинѣ — а голос ду-
бровами високими розлягаў-ся верхами,
тай заблудив гомонем в чорних безвѣстьох,
лише ще дудонь тряс землею тай знеміг, —
и знов тихо и знов сумно, лише в'їтер ярами
засковиче, тай ворони закрядуть, радуючи-
ся на будущий жир. — Мрачно и тихо, бо
поскакали ногами скоропадними за воўчими
очами, — допали лазу край чорного лѣса. —

Гей! мабуть зорѣ! озваў-ся новобра-
нець, гляньте!...

„Неглупе!“ заgrimѣў велит ватажко,
Ванько зажег си скіпку. „ — — Аби видко
було з погребів старі виточяти меди“ оз-
ваў-ся старий бородатий Бойчук, та гля-
нуў на кухоль за ременем... „Тай наші,
бодай здорові, черв'їнцями-ся підкидають“
мовиў третий.... А Ватажко: „цитьте!
дудонь — конї в байраки, — хлопцѣ за

дуби!... Федь на чати; як взриш закрячешь — потягнѣт мусатами топїрцѣ! потом тихо, щоб вас и муха не чула, бо!... не травам казати.“ — Напретиу та й ступиу у чагар. —

Не доўго ждали, тупот-ся змагау, дерли конѣ аж земля стогнала! „кра-кра-кра!“... „хлопцѣ в лад!“ загомотѣу верховодник. — Зазвонили топїрцѣ та мечи, искри-ся посипали мовѣ з димнѣ, стерли-ся двѣ хмарѣ бючи моўнями по чорних воздухах, а Медведюк буй-туром верг-ся на супротивника, вибиу меч зо жменѣ, зави нуу ясним топїрцем, тай вигнау вражу душу лукаву негїдника щелиною в головѣ; приимиу з опалих поганих рук зорю на розсвѣтѣ, Оленочку гарную. Челядь граблива поборена, одна порубаца друга повязана. —

„Семеньку, приими твою відданицю. Прискочиу Семенько в пояс склониу-ся, стис — го за колѣна, хотѣу промовити, подяковати, — лишь не ўдау за про радїсть. — Приспѣу и дружба з молодими ледѣнями своего села, гонячи возьмителя, але дѣло ўже довершеное зустрѣли. Уже Медведюк хотяй непрощений дружба скупиу княгиню мечем; а они ся вельми жальковали, що не лишено було їм нагрѣти грабители чуприни, стискали персти в твердый кулак,

тай затинали зубами. — „Уже ми єму карку на нагнули аж на землю поклоном упау, и вѣдау не зведе-ся, аж мабуть на Осафатовой долині; бачь, окаяник з весѣля голоден вертає та сиру землю їсть“ озвау-ся верховодник сильний, и потрутиу го ногою. —

А Семенько ся не тямиу з радости, пригортау свою надѣю к собѣ, а она его бѣлими обнимала руками, та румяное цѣлова-ла личко, аж ся ватажко мимохитне засмѣ-яу наголос. — Обое приступили к ньому, и просили го: „Хотай на годинку на крупничок, та на солодкій медок, та мже де роздобудем якого талярця. — „А музика! тамто музика!“ перебиу дружба, „добре тот казау, що му лихо в пальцѣх сидит, так дрібненько мне козачка. — „Майте-ся гаразд! менѣ там не бути“ промовиу Медведюк тай відвернуу-ся. — „У вас перше пют, а потом танцюют, в нас навідвороть, перше танцюют а потому пют; а могоричь, в тім нашого Ванька голова, буде мѣд горѣука, червѣнцѣ та талярцѣ, тай гарні пѣсоньки „була бесѣда вуса мого Войчука. — „Хлотцѣ наконѣ, та до наших!“ кликнуу ватажко — тай счезли. —

Руслан Шашкевичь.

П Е Р Ё В О Д И.

HERBODAN

а. Пѣснѣ о народні Сербскіѣ.

ДѢВЧИНА А РИБА.

Дѣвчина край моря сидѣла,
Сама до себе так говорила:
„Ой! милий ти мій Боже!
Чи є що ширше над море?
Чи є що доўше над поле?
Чи є що швидче над коня?
Чи є що над мед солодше,
Чи є що над брата дорожче?
Риба д ней з води говорила:
„Дѣвчино! мало ти знаєшь! *)
Ширшое небо над море,
Доўшое море над поле,
Швидші суть над коня очи
Від меда солодший цўкорь,
Над брата дорожчий милий! —

Р. Ш.

*) Будало у Сербів, наш брат бисказаў дур-
ненькій, дурноватий.

ДѢВЧИНА ДО РОЖИ.

Ах! моя водо студенная!
 И моя роже румяная!
 Чого-сь ти так рано процвила?
 Не маю, комуб ты вчяхнути.
 Вчянулабим ты неньцѣ,
 Та неньки не маю;
 Вчяхнулабим ты сестрицѣ,
 Сестра ся віддала;
 Вчяхнулабим ты братови
 Братчик у військо пійшоу;
 Вчяхнулабим ты милому,
 Та миленькій далеко
 За трома горами зеленими
 За трома водами студеними. —

Р. III.

ПУСТА ДѢВЧИНА.

ДѢвчинонька водоу бродит,
 Ноги ся бѣлѣют;
 За неѹ ходит молод хлопецъ
 Смѣе-ся, регоче:
 Броди, броди дѢвчинонько,
 Бодай мойоу була!
 Коб а знала и вѣдала,
 Що я твоя буду;

Молоком-бим ся вмивала

Щоби бѣла була —

Рожею-бим ся втерала,

Щоб румяна була;

Шоўком-бим ся впerezала,

Щоби тонка була. —

Р. Ш.

ДѢВЧИНА ЛИЦЕ МИЮЧА.

Дѣвчина си личко умивала

И миючи к лицу говорила:

Коб я знала (личко мое личко!)

Що ты старий буде цюловати,

Пішла-би я горою зеленоў,

Весь полин-бим по горѣ зібрала,

Изнего-бим воду вицѣдила,

Мила-бим ты нею в кождий ранок;

Як старпоцѣлує, щоби-сь гірке було. —

А коб знала (личко мое личко)!

Що ты молод буде цюловати;

Пішла-би я у зѣльник зелений,

Всю би рожу в зѣльнику зібрала,

Пак би з неѣ вицѣдила воду,

Мила-бим ты нею що заране;

Щоб як поцелує молодому пахло,

Щоб му пахло и миленьке було —

Волю з молодим по горах ходити,
 Як зо старим по бѣлому двору;
 Волю з молодим на камені спати,
 Як зо старим на мягеньким шоўку.

Р. Ш.

АНГЕЛЧИНІ ВОРОТА.

Високо ся сокіл вивиў —
 Виспѣ городу ворота;
 Воротарка там Ангелка,
 Сонцем голову завила,
 Мѣсяцѣм ся вперезала
 И звѣздами затикала. —

Р. Ш.

ЗНАТЕЛЬ.

Ой дѣвчино, ой Милена!
 Сѣдай менѣ край колѣна;
 Най ся люди не дивуют,
 И ми знаєм де цюлюют:
 Межи очи удовицѣ,
 А дѣвчата межи цицѣ.

Руслан Шашкевичъ:

Т Р И Т У З Ї.

Солов'їй пташина

Ус'їм спокій дала;

Мин'ї молодому

Три туз'ї задала:

Ой перва ми туга

На мо'їм серденьку,

Шо мя молодого

Ненька не женила;

А друга ми туга

На мо'їм серденьку,

Шо мій ворон коник

Підо мноу не грає;

А третя ми туга

На мо'їм серденьку

Шо ся моя мила

На мя розсердила.

Копайте ми яму

На пол'ї широким,

Дв'ї стоп'ї широку,

Доугу на чотире.

Вижче головоньки

Рожу посад'їте,

А нижче ніжочок

Воду испуст'їте.

Як молод перейде,

Най ся затикає;

Як старий перейде
Най ся прохолодит.

Я. Г.

С М Е Р Т Ь М И Л И Х.

Двое милих щире ся любило,
При одній ся водицѣ ўмивали,
В один рушник личко утирали.
Лѣтенько минає, а нѣхто не знає —
А на друге лѣто усѣ ся дізнали,
Дізнали-ся и отець и мати,
Мати не дасть, щоб ѣм ся любити,
Розлучила дороге и миле. —
Милий милой через звѣзду каже:
Умри мила вечер у суботу,
А я молод рано у недѣлю. —
Шо сказали тоте и ўчинили:
Вмерла мила вечер у суботу,
Вмер миленькій рано у недѣлю.
Поховали одно близь другого
А скрізь сємлю руки ѣм злучили,
В руки дали яблука зелені;
Мало часу потому минуло,
А над милим росте ялъ зелена,
Над милою роженька румяна;
Обвила-ся рожа на ялицѣ,
Як шоўк мяхкий коло красних цвѣтів.
Ярослав Головацкій.

6. Из Ческоѣ

КОРОЛЬОДВОРСКОЙ РУКОПИСИ.

К И Т И Ц Я

Вѣе вѣтропко з лѣсѣв князевих ,
 бѣжит миленька ко потоку.
 В ковані вѣдра черпле водицю ,
 водою к дѣвѣ плине китиця ,
 Кита пахиюца з рож и фіяуків ,
 яла-ся дѣва киту ловити ,
 пала , ой ! впала в студену воду.
 Кобих вѣдала китице красна
 хто тя в порхоньку насадиў землю
 тому-бих дала золотий перстень.
 Кобих вѣдала китице красна
 хто тебе ликом звязаў мяченьким ,
 тому-бих дала з коси еглицю ;
 Кобих вѣдала китице кразна
 хто тя студенноу пустиў водицеу ,
 тому-бих дала вѣнец з головки.

Р. III.

О Л Ъ Н Ъ.

Бѣгаў Олѣнь по горахъ,
скакаў сторонами
по горахъ по долинахъ
красні парогі носиў.
Красними парогамі
густий лѣс продираў;
по лѣсѣ скакаў
легкими ногами.

Ой, тут молодец хоцуваў по горахъ!
долинами ходиў в люті боѣ,
горду зброю на собѣ носиў;
твердоў збройоў глоти врагів розбиваў.
Нѣт вже молодця у горахъ!

Поскочиў нань люто лестний враг
заскалиў очи злобоў розжарені
вдариў тяжким молотом в груди,
застогнали мутно лѣси жалостиві
з молодця випер душу душицю.
Се-ся вилетѣла красним тяглим горлом
з горла красними устами.

Ой тут лежить, тепла кровь
тече за душею, що злинула,
сира земля тѣ кровцю горячу. —
В кождій дѣвѣ жалосливе серце. —

Лежить ледѣнь у землі холодній,
на ледѣню росте дубец, дуб
росклада-єсь в суки ширше й ширше.

Ходит Олѣнь с красними рогами
скаче на ногах на шпарких,
горѣ в листѣ спинат тонке горло.

Злѣтают-ся тоўпи бистрих кругавцѣв
зо всього лѣса тут на тѣнний дуб
усѣ покракуют на дубѣ:

„Паў молодец злобою врага.“

Всѣ дѣви плакали молодця.

Р. Ш.

Л И Ш Е Н А.

Ах, ви лѣси т'маві лѣси
лѣси милетиньскі!

Чом ви ся зеленѣєте
зимѣ лѣтѣ рівні?

Рада-бим я не плакала
не нудила сердцьом,
но скажѣте добрі люде
хтоб озьде не плакаў.

Де мій батько, батько милий,
загребаний в ямѣ.

Де моя мати добра мати,
трава на нѣй росте.

Нѣ ми брата, анѣ сестри,
милого ми взяли! —

Р. Ш.

ЗАЗУЛЯ.

В ширим полѣ дубец стоѣтъ,
на дубѣ зазулиця,
заковала, заплакала,
що не всѣгда яро.

Якби стигло житце в полѣ;
слиб яро всѣгда було?
як яблуко в садѣ стигло,
слиб лѣто всѣгда було? —

Якби мерг у стозѣ колос,
слиб осѣнь всѣгда була
якби дѣвѣ тяжко було
слиб сама всѣгда була. —

Руслан Шашкевичъ.

С Т А Р И Н А.

С Т А Р И Н А

СТАРИНА є то пѣснь хороша звеняча, що різним способом в нашѣ часи загомонює, що різним настроєм озиває-ся з передвѣка до нас — и раз тихим миленьким голосом промовляє, обнимає солодким чувством сердца, а з нова піднімає величною силою душу, чудує казаў-бись надприродними дѣлами ум послѣдних, — то знова залєбедит тужно, плачем голубиним дѣдів розплакує сини — то знова обвѣвляє потѣхою и радости в сердца нагортає, а в душах зводит святую почесть покійним праотцям. — С т а р и н а є то великій образ, є то зеркало як вода чистое в котрім незмущенное являє-ся лице столѣтей. Там тобѣ влуче глянути, а взришь, як твоѣ отци, твоѣ дѣди жили, що дѣяли, що їх веселило, радувало, а що печалило, акое сонце меж ними сияло, як думали, яким духом обнимали природу, охрестности, свѣт цѣлий, ским ся стирали, и як се на них дѣлало, який їх свѣт внутреиний, а який зверхний, що їх надѣяло до сильного дѣяня, а що їм силу віднимало, який їх язык, яка бесѣда, яка їх душа, яке сердце — словом, якими хотѣли перед тобою явити-ся, и що по тобѣ ждали. —

Сесе всьо для нас не брідня. Чужина нас займає, чомужби напина не прилягла до сердца, не промовила до душ наших

спильним словом. — Окрухи, ба великі куснѣ сего образа, сего чудного зеркала придержали-сь до нинѣ, переховали-сь по церквах, по монастирських книжницях, по честних священниках, по пѣснолюбних дяках, нещоби и під низкими стрѣхами, по сановитих господарях, — которе вони честят, и переховуют мовъ святий подарок з неба. — Сукромі голоси бринят по всей Руси (то пѣснеу, то казкоу, то чебилицею, то поведѣнкою, то приповѣдкою, то заганкою, то обрядом и м.и) лишъ їх скликати в одно, а стане пѣснь велика, доўга, безконечна, що цѣлим свѣтом загуде, що сильно розгремит славу перѣдних и ницѣшних лѣт всього народа. —

Знайшли-сь многоучені мужеве, (лишъ їх це годѣ на так великое дѣло) що займають-ся хочачи згорнути тоту неувядаему красоту передвѣцьку. — Честь и поўна подяка не мине їх; коб лишъ не далеко відсували радість нашу, и що скорше дали нам господати-ся тим, що придбали своїми трудами. —

Руслан Шашкевичъ.

Лѣтай, лѣтай сивий орле по глубокой долині!

Засилають Ляхи листи по всей Україні.
Живѣт, живѣт Україниці не бійтесь ничего
Повѣшано в Пятигорах Козаченьків много!
Мрѣ мрѣ ясен мѣсяць, а в недѣлю рано
У сотника Авлевенчика Авлаврѣна Козаків
повязано. —

Отаман-же з Савулою пана Рейментара просять,

А до Бога жалібенько свої руки зносять:
Визволь-же нас, милий Боже, а с тоей неволь!

А пан Рейментар їм отказує:
У мѣте скурвисинове Поляків воєвати,
Да ўжеж-то вам потреба в Пятигорах погибати.

Щебетаў-же соловѣнько різними голосами,
Да вмили-ся Козаченьки дрібними слѣзами:
А не слухати було Заяця, милі братя!
Бѣгаў, бѣгаў Заяць теперь у сѣть упаў,
Не еден-же Козак добрий через него пропаў!
А вдарено в Бѣлій-Церквѣ з грозної гармати,

Та заплакала не єдна козацькая мати.
А вдарено у Києвѣ з грозної рушницѣ,
Там заплакали за Козаченьком рідні сестриці;

А витягнен в Пятигорах из тугого лука
 Да ўже-ж пане Рейментару е тобою розлука.

Кляла Цариця, вельможна Панѣ,
 Чорное море прокликала:
 Бодай-же море не процвітало,
 Вѣчними часи висихало!
 Да що мого синка единичика,
 Единичика у себе взяло! —
 Циби я войску не заплатила
 Червоними золотими,
 Да бѣленькими талярами?
 Ци би я войска неприодѣла
 Червоною китайкою
 За услугу козацкую? —
 А в недѣленьку пораненьку
 Збирали-ся громадоньки
 До козацкоѣ порадоньки. —
 Стали ради додавати,
 Одколь Варни доставати,
 И всѣх Турків в ней забрати?
 Ой ци с поля, цили з моря
 Цили с тоѣ рѣчки невелички? — —
 Послали посла як під Варну. —
 Поймаў-же посев турчанина,
 Старенького ворожбита;
 Стали его випитовати:
 Одколь Варни доставати?

Ой ци с поля, ци из моря,
 Ци из тої рѣчки невелички? —
 Аиґ с поля, аиґ з моря,
 Ино с тої рѣчки невелички! — —
 А в недѣленьку пораненьку
 Бѣгут, плывут човенцями,
 Поблескують весолцями, —
 Вдарили разом с самопалов,
 Седми пядес.... от запалов,
 Як полсодкою из гармати. —
 Стали усѣ Козаки до ней ся добувати,
 Стали Турки нарѣкати. —
 Стали Варни доставати,
 Стали Турки утѣкати,
 Тую рѣчку проклинати:
 Бодай рѣчка не процвітала!
 Вѣчними часи висихала,
 Що нас Турків в себе взяла! — —
 Була Варна здавна славна,
 Слави́шишіґ Козаченьки,
 Що тої Варни мѣста достали,
 А в ней Турків забрали. —

Казаў ми батенько пігнати кози
 В зелену дуброву в густіґ лози,
 Кричала лаяла дѣдчя мати
 Збудила з свѣтаня не дала спати,
 За снуў я так крѣпко спаў три годинѣ

А все-ж то матенько з дѣдчої причини,
 Під веду голову продру очоньки
 Обачу, що не маш моей козоньки.
 Бѣгаю по лѣсѣ сюда не туда,
 Назад ся вертаю не знаю куда.
 Оглянь-ся, и бѣгу прудко до лѣса
 Чи ей не зѣли волки до бѣса?
 Бѣгаю по лѣсѣ собою нуу
 Щось лежить под садом з далека вижу
 Обачу и з близька дѣвчину спячу,
 Не смѣю збудити тільки не плачу.
 И стисну дѣвчинѣ бѣлѣ ручоньки,
 Оглянет-ся отворит чорні очоньки,
 Кричала лаяла я не лякаў-ся
 Най-же оченка на цюльоваў-ся. —

А се я панъ ленко староста Зоудечов-
скай, свѣдчу сімъ своимъ листомъ каждо-
моу добромоу кто коли нанъ оузритъ, или
хто коли его оуслышитъ чтоучи, Комуужь
то его боуде потребно; Аже есми розѣха-
ли граніцю межи паномъ юрковскимъ, и
паномъ ивашкомъ борыніцкимъ межі остро-
ва и дроховичъ, и закопы есмо закопалі
вѣчныи. А имають пана юрковского люді
изъ острова ись юкшовець имають дрыва
рубати, але не паствіті, ані свінеі оупоу-
щаті оу лѣсь. А закопы копалі панъ ми-
халь малеховскій, панъ григоръ бартошов-
скій а слуга мой илко. А при томъ свѣдці
былі, панъ дмитрь ройчковичъ, а панъ
петръ цебровскій, а панъ янъ зюбьскій,
а панъ куліковскій, а панъ сенько проце-
вичъ, а панъ татомиръ баліцкій, а иныхъ
прі томъ досыть добрыхъ было. А к семоу
листу приложіли есмо свою (пе) чать подь
лѣты рожества христова, а лѣть и ѱ лѣть
к Ѧ го лѣта. — (1424.)

Примѣтка. Сей лист списан на пергаменѣ;
у спода привѣшена печать воскова надисо-
вана лѣтами и затерта.

КОРОТКА ВѢДОМОСТЬ

о рукописах Славянских и Руских находящих ся в книжниці Монастиря Св Василия Вел. у Львовѣ. —

1. Біблія старого завѣта — в лист — 7038 листів, без початку и кінця, писаў Дмитро из Зѣнкова Писарчик (може Сѣнків в Чортківским) лѣта 1576 и пізнішче, як на 5037 листѣ читаємо. — Переведена на рускій язык (однак дуже мѣшаний за Славянским) просто из Єврейского. —

2. Євангеліє в 8 цѣ, 193 листів из кінця XVI столѣтя — оправлене в черлений аксамит зо золоченими гранями.

3. Дѣянїя Св. Апостол в лист — 385 листів. — На 21 листѣ образ Св. Євангелисти Луки — нестарша книга ся як с кінця XVI столѣтя. —

4. Служебник — и Толкованіє св. Служби в 4 цѣ, 161 листів без початку и кінця.

5. Служебник т. є служба Божа Св. Іоанна Злат., Василия Вел. и Пржедсвятченна, в 4 цѣ, 94 листів — першого листа и конечних недостає — видит ся бути из кінця XV столѣтя. —

THE HISTORY OF THE
LIFE OF
JAMES OGLETHORPE
BY
JOHN STURGEON
ESQ.
IN TWO VOLUMES.
LONDON:
PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1784.

THE HISTORY OF THE
LIFE OF
JAMES OGLETHORPE
BY
JOHN STURGEON
ESQ.
IN TWO VOLUMES.
LONDON:
PRINTED BY J. JOHNSON, ST. PAULS CHURCH-YARD, 1784.

6. Евхологіон или Требник в 4цѣ, 128 листів, без початку и кінця. —

7. Пролог, житія Святих уложені послѣ мѣсяцослова на всяк день, від мѣсяця Марта до Августа — в лист 482 листів. —

8. Синаксарь (Поученія для Инок и мірских) в лист, 499 листів — 1 до 10го листа Предисловіе и Оглавленіе. — Поученій (Словес) 63. — Писаў сю книгу (як на 14тім листѣ и послѣдних пише) Архидіакон Васіян Уставник Уневскій 1601 года. —

9. Пролог (житія св.) від мѣсяця Септемврія до Февраля — в лист, 422 листів — на кінци увага, що списан сей Пролог лѣта 1518 (7026), а дарований до Унява Монастира Антопієм Епіскопом Перемиским и Самборским (7093) 1535.

10. Пролог — без початку и кінця — починає ся від послѣдних день Априля, а канець на остатнім Августа, в лист 196 листів.

11. Пролог, від мѣсяця Марта до Августа — в 4цѣ, 364 листів — при греческим назвищѣ мѣсяцѣв є и руське: Марот рекомий Сухій Марец, Април рек. Березень, Май рек. Травень, Іюн рек. Травень, Іюл рек. Липец, Август рек. Зарень. —

12. Пролог (списан в два стоўпи)

від Сентября до Декабря (sic) в лист, 455 лист. першій лист и конець видертій — на 25 лист. стоїт год 1646, а на 58 и дальших, що ся книга дана „з ласки пана Евстафія Жерембича Мултанина мешчанина и обивателя Львовского до Монастира Задаровского храму Св. Преп. Парасковей и проч. —

13. Пролог, від Септемврія до початку Априля в лист, 408 л. написан 1713 года, в двох стоїпах. Окрім греческой назви декуда и руська: Септемв. рек. Руин, Декемвр. рек. Студинец, Генварь рек. Просинець, Февруарій або Февраль рек. Сїчень. Март рек. Сухій, Априль рек. Березень. —

14. В книжцї єдній в лист на 188 листах Сербляном писаній, я то пізнати из слов: се, те мїсто: ся, тя, паметь, єзик, месо мїсто: память, язык, мясо, наслїдні рїчи: лист 1 до 104. Теофилакта Архієпископа Българскаго (sic) Толкованіє Евангелія Св. Матѳея. 105—115. Св. Іоанна Злат. слово о соуєтній жизни сеи о оуспїших. 114—130. Св. Ефрема: о соудї и о любви и о покааній — (відси до кінця скорописю) 131—157. Аванасія Архієпископа Александр. к Андїохукнезу. 158—164. Житіє Св. Варлаама и Іосафата (тут кілька листів видертих) 165—188. Паметь и житіє блаженаго оучителя нашего Костан-

тина философа, пръваго наставника Словенському языку (конецъ видертий.) —

15. Житія Святих сих (в лист) 1—99. Леонтія Черноризца повѣсть житію и чудесам Св. Еппа Григорія. 100—144. Леонтія Еппа Неополѣ Кипрскаго острова о останцѣ житія Св. Ар. Еппа Александрійскаго Іоанна Милостиваго. 145—185. Житіе Св. Григорія Двоєсловца. 186—172. Аѳанасія Вел. Патр. Алекс. слово оглавлено к заповѣдем Божиим. — Також Сербскій писау видно из слов. девето, чедо, се, мѣсто девято, чадо, ся. —

16. Книги Св. Кирилла Архієпископа Іерусалимскаго — Поученія о Тайнах и инч. в лист 142. листів. —

17. Книги Св. Іоанна Дамаскина в лист, листів 286 — язык дуже зручений. —

18. Собрание божеств. слов (бесѣди церковн.) Св. Іоанна Злат. и иных различных словес в лист, 500 листів, писаное в лѣто 1567 (як на л. 43 и посл. стоѣт). при королі польским Жигмонтовичу Августу, и при Еппи Премиском и Самбор. Антоніи Радиловском, при Старостѣ Премиск. Іорданѣ Спитку пану Краховск. рукою Гаврилца сына Романова, ремесла Гарбарского на предмѣстю Львовским

(в Перемишли) и записане до церкви Св. Георгія. —

19. Поученія (в розговорах души с тѣлом) в лист, листів 210. —

20. Книга влист содержаща: л. 1—8. О молчаніи и безмолвіи и тихом житіи, еже составлятися могущу прежде всего: от ошанія языка и кротость сердца. 9—10. Сказаніе главизнам настоящей книги. 11—218. Св. Ісаака Сирина постника и отшелника бывшаго Еппа града Киневія словеса постническа (91. словес) Відси скорописю. 219—266. Нила Кавасиа краткое толкованіе на божест. Литургію. 267—291. Максима Мниха о церковной Мистагогіи. 292—318. Св. отца нашего Германа Ар. Еппа Костантина града церкви. вещей созерцаніе и тайное разумѣніе. 319—365. Толк. и изясн. Св. Литург. 366—384. Память и житіе блажен. учителя нашего Костантина философа перваго наставника роду російскому и всему языку словенскому списано из бібліотеки хилиндарской лаври Сербской. 385—412. Житіе блаженнаго Антон. Вел. написано св. Аѳанасіем Ар. Еппом Алекс. —

21. Єфрема Сирина Поученія к братіи, 120 Поуч. в лист, 275 листів. —

22. Правила церковная (Кормчая книга) в лист, 403 листів, содержає: 1—11 Оглавленіе. 12—30. Св. Апостол правила.

31—153. О Св. Соборах. 154—177. Св. Василия Вел. от посланія иже ко Афилохію Еппу Иконійскому и ко Діодору и ко инѣм нѣких посланій правила. 178. Св. Васил. о бремени съгрѣшающих правил 26. 179. — От книг божеств. повелѣній божественныя кончини и Оустиніяна (sic) Царя различн. заповѣди. — 206 — О законах Богом данных Мойсееви. 211. Толкованіе божеств. Служби. 224. — Толк. о апост. соборн. церквѣ. 241 — Посланія Патріархов и Еппов. 249 — Сказаніе 12 Апостол о Латинѣ и о прѣсноцѣх. 282 — К Ар. Еппу Римскому от Іоанна Митропол. Рускаго о опрѣсноцѣх. *) 289 — О Оряницѣх и прочих Латинѣх. 291. — Блажен. Епифанія Еппа Кипрійск. повѣсть о ересѣх. 319. — Правила великих и малых Соборов. 353. — Іоанна Митропол. Рускаго нареченнаго пророка Хрїстова написавшаго правило церковное от св. книгъ в кратцѣ Іакову чръноризцу **) 363. — Правила Кирилла Митроп. Рускаго, и съшедших ся Еппъ Далмата Новгородскаго, Игнатія Ростовскаго, Теофноста Переяславскаго, Симеона Полотскаго на поставленіе Еппа Серапиона Володымерь-

*) Іоанн III. Митроп. Кіевскій и всея Руси помер 1166.

**) Іоанн II. Митр. Кіев. від 1080 до 1089.

скаго. *) — 386 — Илія Новгородскій Ар. Епѣ исправилъ съ бѣлогородскимъ Епѣпом. — 388 — Правило Максима Митроп. Рускаго. — 396 — Правило о церковныхъ людехъ и о десятинахъ и о мѣрилѣхъ градскихъ и о судѣхъ Епископскихъ. **)

23. Съчиненіе по съставѣхъ объятіихъ вѣсѣхъ винъ священныхъ и божест. правилъ по-троуждено же въ коупѣ и сложено, иже въ священноиноковыхъ послѣднімъ Матѣіомъ в лист, 328 листів. — На остатнімъ листѣ написано: Ісо, Александръ воевода бжією млстію гспдаръ вѣсей Молдовлахіискои земли оже благопроизволихъ гспдами нашимъ блгимъ произволеніємъ чстимъ и свѣтлимъ срдцемъ и послахомъ сію книгу рекомаа (sic) правила великаа стихъ оцѣ вѣселенскихъ Правослаиному кнѣзу (sic) и великомуу царю вѣсея великія Русія Ивану Василіевичу в лѣто 1561, септемвріа мѣца 18.

24. Правила церковная в лист, содержитъ в собѣ. 1—15. Правила Апостолская. 16—121. О седми Соборахъ вселенскихъ 122—140. Св. Василія Вел. посланіе к Ам-

*) Кирилл II, буѣ Митроп. Кіев. и вѣсея Руси 1250—1282. Соборъ сей буѣ Кіевѣ 1274. —

**) Сіѣ закони даѣ Св. Владимір Вел. Кн. Кіевскій — зривнай Карамзина Ист. гос. рос. Т. I. Примѣч. стор. 200 и Rakowieckiego Prawda Ruska Tom. I. str. 117.

филохію и Діодору, 141—161. Заповѣди Устиніана Царя, 162—166. Избраніе от закона Богом даннаго Мойсееви. — 167—198. Толкованіе бож. служби — о св. апостолстѣй церквѣ — о соединеніи и проч. 199. Посланія Патріархов и Епископ, 207. Сказаніе 12 Апостол о Латинѣ и о опрѣсноцѣх. 245. О ересѣх всѣх. — 270—286. Въпросы и отвѣти о брацѣх беззаконним — 5 листів Сказаніе главам содержащим ся всей книзѣ.

При декотрих книгах находятся примѣтки и uwagi Високоученного Іеромонаха Модеста Гриневецкого — котрі колись в ширшій росправѣ помѣстити гадаю. —

Ярослав Готовацкій.

РУСКОЕ ВЕСЬЛЕ описаное через І. Лозѣнь-
ского в Перемишли — в типографіи вла-
дичній гр. кат. 1835.

Велика и всехвѣльна була гадка писа-
теля сего дѣла, згорнути ладканя, при-
вести їх в лад, и приложити к ним опис
обрядів весѣльных народа руского. Путру-
диў-ся писатель не мало, заким їх з по-
меж народа, з вѣчноѣ казаў-бись нетямки
двиг, також з других писателѣв винаў и
всякую пѣснь на ея питомим постановиў
мѣстци. *) Лишь жальковати-ся, що ще и
половини всѣх обрядів и пѣсень по всей Ру-
си спѣваемых не зібраў — лишь доганочка,
що не ветрѣчаем в сей книжцѣ того, чого-
смо ждали, и чого при зберцѣ народных
пѣсень не льза забувати. — К чемуubi нам
придались зберки народных, перед всѣма
обрядових пѣсень, з якого станица нам ся

*) Шкода, що П. Л. не госновау-ся многоцѣни-
им дѣлом Г. Дмитра Бантиш-Каменского :
Исторія Малой Россіи, — Моск. 1830. —
Часть. III.

присмотрувати на них и самся присмотрю-
ваў, як давні ти́х пѣсни и обряди, и про
що доси не зветочѣли и не пере́го монѣли,
котрі передвѣцькі а котрі нинѣшні, яка
в них всѣх разом мисль; що там дѣют
князѣ, княгинѣ, бояри. хоругви, коровай,
кудерне деревце в ним, золотокучі ко-
вальчики, що косу розсковуют, едамашки,
паволока, посаг, хлѣб и сіль, козаки, ску-
пини, и много енчого; — на останок о
папѣвѣ и складѣ пѣсень весѣльных, чим
відличають-ся від думок, чабарашок, шу-
мок, коломийок, и енчих пѣсень руских?
— о сем всѣм нѣ слѣду; писатель бѣля
того тозлегонька незнакомо перемчяў, або
моўчки цѣло мимолишиў. — Язык и пра-
вопись в сесѣм хорошім дѣлѣ, (не мовлю
в пѣснях) перший мало а вторая цѣло,
не рускі. Велично красні дѣви (ладканя);
прибраў в лахматене насѣке переплѣў крас-
ні пахнющі цвѣти терниноў и бодлаками,
нарядиў чужі мисли и слока нагинками
рускими, и поставиў на їх причолку ди-
вогляди Księdz, największy, seudzia łasno,
starościny, choronzy, źridło, и аще дуже мно-
го енчих, що истинного Русина ужесають.

Найбільшою обманою, ба неспрощен-
ним грѣхом в сем дѣлѣ є, що писатель
відвегши Азбуку питому рускую, приняў
букви ляцькіѣ, котрі цѣло не пристають

к нашому языкови. *) Чи годит-ся безчес-
тити святиню? чи годит-ся потручати но-
гою сивенького старця, що ся нами від
молодости нашої опѣкувау, заступау від
бури, хорониу перед жегущим огнем, при-
даржувау душу в тлѣниім тѣлѣ? Чи го-
дит-ся відвергати Азбуку святого Кирилла
любомудрця високоумного, многоучениого,
що ся так добре вдивиу в язык славянскій,
що бистрим соколовим оком проймиу го
на вскрізь, що сильним думающим духом
обняу всѣ голоси величного звенящего язи-
ка Славян, а знаючи добре, що ѣх нѣ гре-
ческими нѣ римскими буквами не льза пи-
сати, яу-ся подати нам су кромѣ знаки,
писменні сотворити Азбуку народно-сла-
вянськую, и звѣу дѣло піднебесное, с ко-
трим кромѣ греческой и латиньской нѣ од-
на травопись з помеж тая многа языків
рімиѣ придержати нездужат? — Лишиу-ся
тот подарок сего великого мужа святим
найчестивѣйшим, найдорожчим спадком,
котрого нам всѣ завидуют, котрий нас пе-
ред веським прославляє свѣтом, до кото-

*) Глянь народолюбивий читателю: Odpowied
na zdanie o wprowadzeniu Abecadla polskie-
go do pismienictwa ruskiego (Г. Левѣцкоро)
w Przemyśle 1835. — Азбука i Abecadto —
(Uwagi nad rozprawą) O wprowadzeniu Abe-
cadla polskiego do pismieunictwa ruskiego —
tamże 1836. —

рого наші дѣди цѣлим сердцьом прилѣгали, неугасимою милостію обнимали, вѣчно-дбаючим оком стерегли, и питомими грудьми заступали. — И чиж можно було иначе? Азбука святого кирила була нам небесною, незборимою твердою перед довершенним знидѣньом, була найкрѣплѣчим стоўпом, несхолибимою скалою, на котрій Русь святая через тилько столѣтей люто печалена, крепко стояла. — Е то дѣва райская звѣздострійна озорена добродѣйною силою, що нас теплим солоденьким дохом овѣвуе; еѣ то чудне дѣло, що ми доси **СУСИМАМИ!** —

Обсяг сей книжочки.

	стор.
Передслівє	. III.
Пѣснѣ народні.	
Передговор к народн. пѣсням	. IX.
I. Думи и Думки	21
II. Обрядові пѣснѣ	
А. Колядки	36
Б. Тагілки	42
В. Ладканя	45
Складаня.	
Згадка	61
Погоня	65
Два вѣночки	68
Роспука	70
Беснівка	71
Мадей	72
Туга за милою	76
Сумрак вечерний	78
Жулин и калина, казка	79
Олена, казка	89
Переводи.	
а. Пѣснѣ народні сербскі:	
Дѣвчина а риба	103
Дѣвчина до рожи	104
Пуста дѣвчина	—

Дѣвчина лице миюча	105
Ангелчині ворота	106
Знатель	—
Три тузѣ	107
Смерть милих	108
6. Из корольовдвірской рукописи :	
Китиця	109
Олѣнь	110
Лишена	111
Зазуля	112
Старина :	
Передговор к Старинѣ	115
Пѣснѣ зо староѣ рукописи	117
Розмеже Острова и Дроховичѣ, з образцем	121
Вѣдомость о рукописах Слав. и руск. прижницѣ Монас. св. Вас. у Львовѣ	122
Мисль о руским весѣлю описаним через Лозѣньского	130

105	Дарьянъ иже много
106	Андрей иже во бота
107	Звездъ
108	Ты тврь
109	Смерть мнѣхъ
110	С. Изъ корельской епархїи
111	Катина
112	Однѣ
113	Анненъ
114	Звездъ
115	Стефанъ
116	Передъ к Стефанъ
117	Нѣтъ за старъ епархїи
118	Романъ Острова и Дюкандъ
119	зъ обрѣченъ
120	Вѣдомость о епархїи Гларъ
121	и епархїи Монахъ
122	ер. М. у. Монахъ
123	Монахъ о епархїи Монахъ
124	ер. М. у. Монахъ
125	ер. М. у. Монахъ

